

Analyse van het Klimaatplan Neerpelt in het kader van het convenant van burgemeesters.

Groen Neerpelt december 2012 – maart 2013.

Inhoudsopgave

Inleiding	2
De doelstelling	3
1. Lange termijnacties versus korte termijn	4
2. Tegenstrijdigheden	4
3. Onvolledige benadering	4
4. Calculatie model 2008-2020	5
5. Toetsing met de begroting van 2013	8
Samenvatting van de doelstellingen per categorie	9

Inleiding.

Groen Neerpelt heeft getracht dit plan zo objectief mogelijk te benaderen. Het feit immers dat er na zoveel jaren strijd de noodzaak voor een klimaatplan wordt geaccepteerd, is op zich al een grote stap voorwaarts.

Kortom, het positieve aan dit plan is dat het de stelling aanvaardt dat de aarde opwarmt, en dit in grote mate door toedoen van de mens. Een coherent beleid op alle terreinen is noodzakelijk. Het laat de gemeente ook minder ruimte om deze problematiek te negeren.

Maar wat veel belangrijker is, is de vraag of dit plan daadwerkelijk de uitstoot met meer dan 21% kan doen dalen. Er zijn internationaal al heel wat plannen gemaakt met duidelijke doelstellingen. Achteraf moeten we meestal vaststellen dat deze niet gehaald worden, of enkel gehaald worden door middel van de aankoop van 'schone lucht'.

Hoewel het een lijvig omschreven plan is (alle krediet hiervoor), hebben we onze twijfels over de haalbaarheid van de basisdoelstelling om de CO₂ uitstoot met meer dan 21% te verminderen tegen 2020:

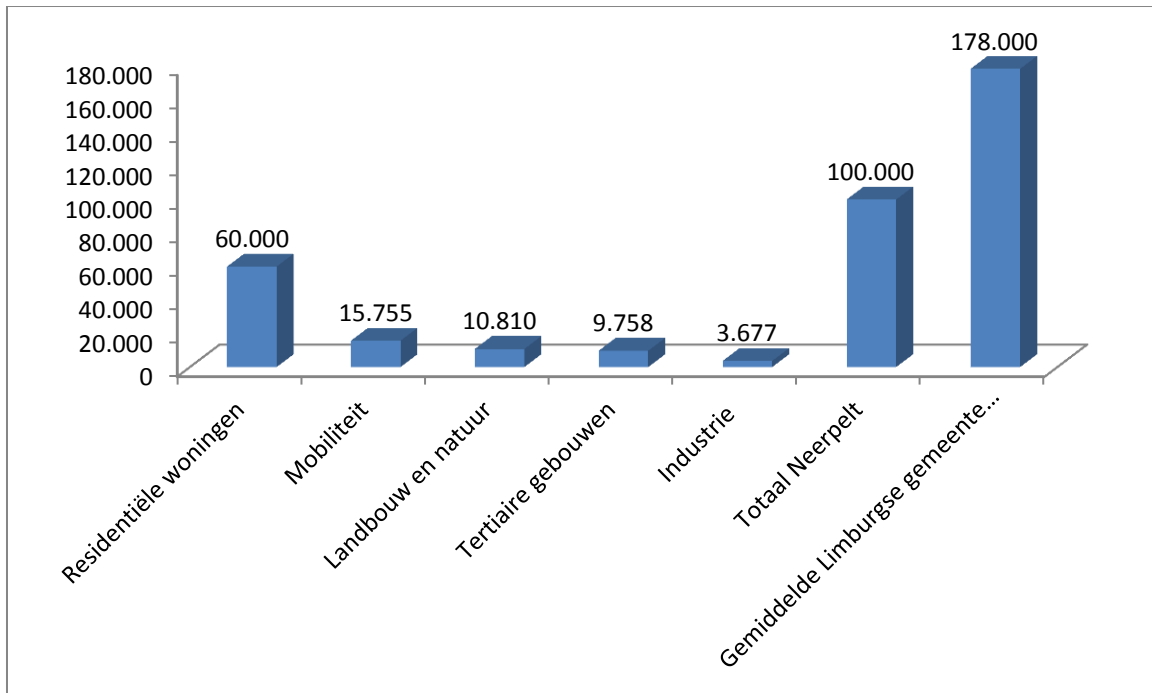
- (1) Het grootste gedeelte van de acties worden aangeduid als lange- termijn- acties.
- (2) Er zijn wel wat tegenstrijdigheden te vinden in het plan. Er worden acties benoemd die helemaal niets te maken hebben met het reduceren van de uitstoot van CO₂.
- (3) Het plan laat tevens enkele deelsegmenten buiten schot en is daarom onvolledig.
- (4) Het plan is niet mathematisch onderbouwd. Enkel wat betreft de maatregelen op vlak van gebouwen zijn er duidelijke doelstellingen (via de DUBO scan).

Een kleine optelsom leert ons dat een reductie met 21% niet te bereiken is via de doelstellingen zoals omschreven in het klimaatplan. Tenzij natuurlijk de technische ontwikkeling, onder druk van de externe omstandigheden zoals stijgende energie en voedselprijzen, in belangrijke mate wordt versneld.

De doelstelling.

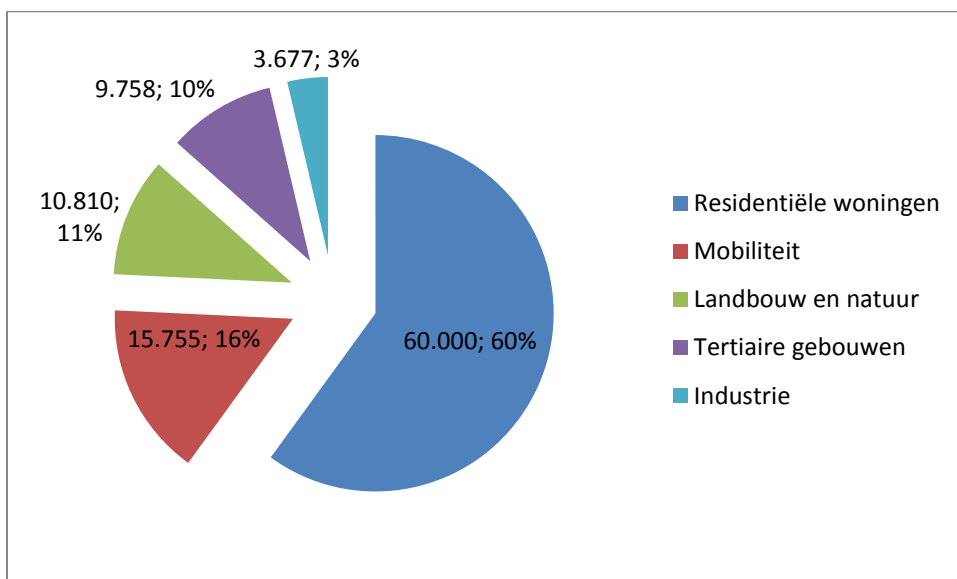
De gemeente wenst een reductie van meer dan 21% te realiseren op basis van de uitstoot van 2008 (nulmeting) tegen het jaar 2020. In 2008 stootten wij allen 100.000 ton CO₂ uit. Dit betekent logischerwijze, dat in 2020 de totale uitstoot nog maar 78.000 ton of minder mag bedragen.

Grafiek 1: Overzicht uitstoot Neerpelt t.o.v. het gemiddelde.

De grootste uitstoot komt van de residentiële woningen, gevolgd door mobiliteit en landbouw/natuur.

Grafiek 2. Verdeling per segment.

1. Lange-termijnacties versus korte-termijnacties

De algemene strategie wordt door het gemeentebestuur op pagina 5 van het klimaatplan verduidelijkt:

“Bij het realiseren van deze ambitie zet de gemeente in op zowel ‘Quick wins’ op korte termijn als op lange termijnacties om bepaalde maatregelen in de toekomst mogelijk te maken (bv. Smart grids).”

In het plan zijn 164 acties benoemd. Van de 164 (mogelijke) acties zijn 140 acties gepland op lange termijn, 23 op middellange termijn en 1 (!) op korte termijn.

Er is dus maar één ‘quick win’ gedefinieerd, en deze is al gerealiseerd, in het bijzonder: “**de bouw van een ondergrondse parkeergarage in het centrum.**” Wat de bouw van een ondergrondse parkeergarage van doen heeft met de doelstellingen in dit plan, is ons niet meteen duidelijk.

De vraag zal dus zijn wanneer de acties op lange termijn zullen opgestart worden. Het zou ook beter zijn een gedetailleerd actieplan te ontwerpen met duidelijke tussentijdse doelstellingen.

Buiten de acties die er op gericht zijn om de uitstoot van de gebouwen te verminderen, zijn heel wat initiatieven gericht op het voorkomen van extra uitstoot in de toekomst en op algemene maatregelen. Dit is natuurlijk zeker nuttig en zal zijn bijdrage leveren om bijkomende uitstoot te vermijden, maar deze zullen de netto uitstoot op basis van de nulmeting niet doen dalen.

2. Tegenstrijdige elementen

In het plan duiken nogal wat tegenstrijdige elementen op die niet getuigen van een consequent beleid. Een ondergrondse parkeergarage als ‘quick win’ voorstellen is hiervan een treffend voorbeeld.

Het is wel **positief** dat acties rond het klimaat worden opgenomen in het ruimtelijk structuurplan. Er worden heel wat acties benoemd zoals compact wonen, nieuwe woonvormen, behoud van open ruimte e.a., die we toejuichen en ten volle ondersteunen (zie ook ons programma). Maar het valt af te wachten wat er daadwerkelijk wordt weerhouden in respectievelijk: het beleidsplan, het mobiliteitsplan en het ruimtelijk structuurplan. Met ander woorden, hoe integraal en consequent zal dit alles zijn. In het verleden werden dergelijke punten ook al in het beleidsplan opgenomen. Zo werd het STOP-principe al als basis genomen voor het mobiliteitsplan en het beleidsplan. Veel effect heeft dit echter niet gehad. In de praktijk werd er alles aan gedaan meer bezoekers met de auto naar het centrum te loodsen. We vrezen dat er niet veel zal veranderen. Als je in het klimaatplan aangeeft dat je meer groene ruimte wilt creëren en behouden, en in hetzelfde plan een omleidingsweg opneemt met als reden dat dit de CO2 uitstoot in het centrum zal doen dalen, dan menen we dat die vrees gegrond is.

De herinrichting van de doortocht (Koning Albertlaan-Heerstraat) zoals die nu wordt voorgesteld, valt moeilijk te rijmen met het STOP-principe. De situatie voor de fietser wordt niet verbeterd, integendeel, de Heerstraat wordt gevaarlijker.

3. Onvolledige benadering

Het plan legt zeer duidelijk de nadruk op het energieverbruik en de mobiliteit als oorzaken van de uitstoot in Neerpelt. Niet onlogisch daar deze twee segmenten goed zijn voor 85% van de uitstoot. Dat de industrie niet direct wordt aangehaald is te verstaan gelet op de minimale bijdrage. Maar dat landbouw en natuur uit het plan worden gelaten lijkt ons niet terecht. Het gaat hier namelijk ook over de opnamecapaciteit van de natuur. Bossen nemen CO2 op. Het is wel zo dat de opnamecapaciteit niet mag overschat worden. Het gaat hier maar over een paar procent punten die gewonnen kunnen worden. Maar als je een coherent beleid wilt voeren, zullen alle segmenten aan bod moeten komen.

In het oorspronkelijk werd ook de doelstelling weerhouden de veeteelt met 20% te verminderen. Dit is in een latere fase van de opmaak geschrapt.

4. Calculatie model 2008-2020

Dit model is geen exacte wetenschappelijke benadering. Onze kennis is te beperkt hiervoor. Het dient enkel als hulpmiddel om de mathematische onderbouw van het plan te toetsen en de gebreken aantoonbaar te maken. Het model houdt rekening met de lange termijnvisie van de gemeente betreffende de ontsluitingsproblematiek (omleidingsweg).

Figuur 3: extrapolatie naar 2020 van de CO2 uitstoot.

Nulmeting	Groei		In ton eenheden
	2008	100.000	
Extra industrie tussen 2008-2012 (netto toename)	1	750	
Extra woningen, geschat op 200 extra wooneenheden	2	1.069	
+/- opname capaciteit van de natuur	3 ?		
Besparingen energie schatting (zonnepanelen)	4	-850	
Tussentotaal	2012	100.969	
Extra uitstoot door:			
Extra industrie (na 2012)	5	500	
Extra wooneenheden	6	2.138	
Extra verkeer omwille van omleidingsweg en ontwikkeling van industrieterreinen	7	1.500	
+/- opname capaciteit van de natuur	8 ?		
Afname uitstoot via het verkeer (milieuvriendelijkere wagens)	9 ?		
Extra verkeer naar centrum (Forte doelstelling)	10	1.000	
Tussentotaal business as usual		106.106	6%
Acties benoemd in klimaat plan			
Particuliere woningen	11	-7.000	
Tertiaire gebouwen	12	-4.000	
Openbare verlichting	13	-100	
+/- opname capaciteit van de natuur	14		
Hernieuwbare energie	15 ?		
Gecalculerde CO2 uitstoot	2020	95.006	-5%
Andere acties noodzakelijk - tekort		15.006	

We beginnen met de nulmeting van 2008 waarbij Neerpelt een uitstoot heeft van 100.000 ton. Sindsdien heeft de wereld niet stilgestaan en zijn er ontwikkelingen die zowel leiden tot een toename als tot een afname van de uitstoot. Zo is er een klein industrieterrein ontwikkeld (1). Hier is er veel

aandacht geweest voor het energieverbruik (goed werk!), maar er zal altijd een toename zijn van de uitstoot.

Er zijn op die 4 jaar ongeveer 200 extra wooneenheden gebouwd (2). In onze schatting zijn we uitgegaan van de gemiddelde uitstoot per wooneenheid zoals berekend in de DUBO scan * **50%**. De nieuwe woningen gebruiken immers minder energie.

Daarnaast zijn er heel wat gezinnen die zonnepanelen hebben gelegd, met een positieve correctie tot gevolg (4).

De correctie voor de opnamecapaciteit van de natuur is moeilijk te calculeren (3). Het staat vast dat het aantal bomen zeker niet zal toegenomen zijn, eerder zal er een daling geweest zijn. Ook in het natuurreserveaat Het Hageven zijn bomen gerooid, wat de biodiversiteit natuurlijk ten goede komt en kadert in een Europees plan. Maar dit werd niet gecompenseerd door aanplanting elders in de gemeente. Nogmaals, de impact zal niet groot zijn.

Onze schatting is dat er een toename heeft plaatsgevonden van de netto uitstoot met +/- 1% tussen 2008-2012.

Ook tussen 2012 en 2020 zullen er ontwikkelingen zijn die extra uitstoot veroorzaken.

De gemeente wenst de omleidingsweg te realiseren met de mogelijkheid tot de uitbouw van extra wooneenheden (Porta -Pelta Noord) en extra industrieterreinen in Hamont-Achel en Neerpelt (7). Ook de zandontginning zou verder worden uitgebreid. Dit alles stond te lezen in het vorige beleidsplan.

De tegenstelling is natuurlijk dat de omleidingsweg in dit overzicht een extra uitstoot genereert, en dat dit in het Klimaatplan net het tegenovergestelde is: hierin wordt de **omleidingsweg beschouwd als een maatregel om de uitstoot te doen dalen**. Dit is toch te ridicul voor woorden. Daarbij komt nog dat het gemeentebestuur deze omleidingsweg wenst te realiseren ten koste van een Europees vogelrichtlijngebied, en dus zo nog meer open ruimte aantast en de opnamecapaciteit verlaagt. Hoeveel is voor ons moeilijk in te schatten en we laten het dan ook open.

We doen hetzelfde met de positieve effecten van milieuvriendelijkere wagens.

Daarnaast opteert de gemeente voor de ontwikkeling van extra kleinhandel-activiteiten (10). Daar is niets mis mee, al gaan we niet akkoord met de manier waarop (Forté). Het gevolg zal natuurlijk zijn dat er extra verkeer naar het centrum wordt gehaald (meer autokilometers). We rekenen met een toename van de uitstoot van +/- 15% wat betreft mobiliteit.

Van de acties die bedoeld zijn om tot een gedragsverandering te komen teneinde het aantal autokilometers te verlagen, nemen we niets mee in onze berekening. De auto was heilig, is heilig en zal altijd heilig blijven, wat je ook probeert: vraag maar eens aan de inwoners van Neerpelt om het aantal verkeersplaatsen te verminderen in het centrum, of om deze betalend te maken!

Vervolgens zullen er nieuwe woningen/appartementen worden gebouwd. Sommige zullen hopelijk passief zijn en de gemiddelde uitstoot zal minder zijn dan de oudere gebouwen (6). We schatten dat er een 400 tal woonheden zullen gebouwd worden.

Bij een 'business as usual' projectie, voorzien we een stijging van 6% in 2020 ten opzichte van 2008. Dit is exclusief de energiebesparingen die de inwoners zelf realiseren (kost energiefactuur) tussen 2008 en 2020. We nemen deze besparingen mee als een positieve correctie ten gevolge van het actieplan, je kunt ze niet twee keer meenemen.

Om tot een besparing te komen van meer dan 21%, moet je dus uitgaan van een potentiële stijging van de uitstoot omwille van de te voorziene ontwikkelingen in de gemeente.

Wat zijn de besparingen benoemd in het plan?

Enkel wat betreft het energieverbruik van gebouwen zijn er cijfers. In het plan worden +/- 5.500 acties als streefdoel gedefinieerd. Dit betekent dat er 5.500 besparingsacties worden gepland op een totaal van een 5.800 woningen (!), dus bijna 100%. Onder acties wordt verstaan: passiefrenovatie, zonneboilers, plaatsen van isolatie, enzovoort. Per woning kunnen natuurlijk meerdere besparingsacties worden genomen.

Het gemeentebestuur geeft echter aan dat de doelstelling van het plan veel lager is. **Bij 7% van de woningen zou een energiebesparende actie moeten worden uitgevoerd.** Dit lijkt ons verkeerd. Als je maar 7% neemt met een gemiddeld aantal acties van 2, kom je uit op een besparing van 1.800 ton. Als je dit zou opnemen in het rekenmodel, kom je uit tot een nul-besparing. We gaan er dus vanuit dat dit fout is. In het rekenmodel rekenen we met 3.400 acties in residentiële woningen tussen 2008 en 2020. De totale besparing zou 7.000 ton bedragen.

Ook op het vlak van de tertiaire gebouwen (gemeentebouwen, kantoren, etc.) zijn er acties voorzien. We gaan hierbij uit van een besparing van 4.000 ton (12). Dit is bijna 40% van de huidige uitstoot.

Ook hier zijn er vraagtekens geplaatst bij de opnamecapaciteit en de factor nieuwe technieken.

We plaatsen ook een vraagteken bij hernieuwbare energie (15).

De gemeente gaat voor een toename van het aantal gezinnen met 7% die maatregelen gaan nemen op het vlak van via hernieuwbare energie (2012), naar 33% in 2020. Een mooie doelstelling, maar in het kader van het verlagen van de subsidies en de onlangs ingevoerde bijdrage voor het net (53 euro per 1000 KW), lijkt het ons zeer onzeker dat dit zal gehaald worden. Het bedrag voorzien in de begroting van 2013 wordt al serieus naar onder bijgesteld (van 200.000 naar 45.000 euro).

In tegenstelling tot wat Groen Neerpelt heeft voorgesteld, zijn de ambities van de gemeente op het vlak van hernieuwbare energie, aan de lage kant. Men gaat nog verder onderzoek verrichten naar mogelijkheden op het gebied van wind, water en biomassa. Maar de doelstellingen zijn niet hoog en de verwachting is dat de gemeente hier niet veel in zal betekenen. Enkel bij het opstarten van privé-initiatieven zien we hierin nog een kans op slagen.

Daarom hebben wij in ons programma voorgesteld om over te gaan tot de oprichting van een (intergemeentelijke) coöperatieve vennootschap die zich zou toeleggen op betaalbare en hernieuwbare energie.

Als je de doelstellingen van de gemeente onder elkaar zet (volgende bladzijde), merk je in feite dat dit plan verre van ambitieus is. Het lijkt er sterk op dat het gemeentebestuur de impact voor zijn bewoners zo klein mogelijk probeert te houden en eerder afwacht dan initieert. Daarom zou de totale besparing wel eens veel minder kunnen zijn, en volgens onze berekening zelfs maar 5%.

Samenvatting

Is er een echte wil tot verandering?

Gelet op de algemeenheid, de niet al te hoge deeldoelstellingen, de tegenstellingen en het ontbreken van een mathematische onderbouw van dit plan, betwijfelen we dit ten zeerste. Het valt af te wachten in hoeverre het één en ander vertaald wordt, en geïntegreerd wordt in de diverse beleidsdomeinen en in de begroting.

Groen Neerpelt zal het nieuwe beleidsplan voor de komende legislatuur toetsen aan dit klimaatplan. Hetzelfde zullen we doen met de begroting van 2013 en de meerjarenbegroting, het mobiliteitsplan en het gemeentelijk structuurplan.

5. Toetsing met de begroting van 2013

2013 moet gezien worden als een overgangsjaar wat betreft de begroting. Voor nieuwe initiatieven zullen we moeten wachten tot het legislatuurprogramma van 2013-2018.

Anderzijds moeten we vaststellen dat in de meerjarenbegroting dienstjaar 2013, geen enkele verwijzing te vinden is naar het Klimaatactieplan. Er worden wel acties opgenomen in 2013 die te herleiden zijn naar het actieplan:

Overzicht 2012-2013 Investerings in het kader van het Klimaatplan

Detail	2012		Uitkomst 2012	2013 Begroting
	2010 Begroting	Prognose		
Energieprestatie certificaat publieke gebouwen	-500		-500	-500
Mobiliteitsacties	-1.000		-1.000	-2.000
Verfraaiing passantenhaven en 4 oplaadpunten vr fiesten	-30.000	30.000	0	0
Zonnepanelen op fanfarezaal				-20.000
E-portemonee	-1.000		-1.000	-1.000
Projecten leefmilieu	-9.000		-9.000	-6.000
Gezinnen	-200.000		-200.000	-45.000
Premie aan verenigingen met patrimonium voor energiebesparende maatregelen	-50.000		-50.000	-50.000
Lokaal fanfare centrum: zonnepanelen	0			-45.000
Totaal	-291.500	30.000	-261.500	-169.500
Verschil				92.000

We moeten vaststellen dat het budget in 2013 wordt verlaagd met 92.000 €. Dit komt vooral door de verlaging van de subsidies op zonnepanelen. Met andere woorden, er worden geen extra middelen aangewend om de nodige acties op te starten in het kader van het Klimaatplan.

Kortom, de eerste toetsing is al niet gunstig. Als we daar ook naar de herinrichting van de Heerstraat meenemen, moeten we vaststellen dat van een gecoördineerd beleid op alle terreinen weinig te merken valt.

Samenvatting van de doelstellingen van het Neerpeltse klimaatactieplan per categorie.

Doelstellingen energieverbruik gebouwen

- **bij 7% van de bestaande woningen een energiebesparing realiseren; (?)**
- passief renovatie bij 4 gemeentelijke gebouwen;
- realiseren van 2 nieuwe gemeentelijke gebouwen die passief zijn;
- 7 % energiebesparing bij gemeentelijke gebouwen;
- 5 % energiebesparing bij openbare verlichting.

Doelstellingen mobiliteit

- realiseren van minder autokilometers;
- via goede planning de nood aan auto verminderen;
- energiezuinig rijden promoten als je toch de wagen neemt;
- versnelde introductie van plug-in hybride en batterij elektrische voertuigen;
- duurzame logistiek ingang doen vinden in de gemeente;
- minder uitstoot door gemeentebestuur.

Doelstelling hernieuwbare energie

Tot 2008 werd 2,49% van de Neerpeltse gezinnen voorzien van hernieuwbare energie. We hopen dat tegen 2020 33% van het elektriciteitsverbruik op het grondgebied van de gemeente afkomstig is van hernieuwbare energie.

27% via zonnepanelen / 5% via windenergie / 1% via water

Doelstelling ruimtelijke ordening

- Energie, water, mobiliteit, klimaat en duurzaamheid opnemen in de ruimtelijke planning;
- Het voorzien van groene ruimten in woongebieden;
- Streven naar meer passiefbouw en –renovatie;
- Stimuleren van isolatie van bestaande woningen;
- Voor iedere nieuwbouw van een gemeentelijk gebouw of een gebouw dat gelinkt kan worden aan de gemeente (zelf bouwen, ondersteunen door gemeentelijke subsidie, betrokken als partner, ...) een energiescan laten uitvoeren en de aanbevelingen effectief uitvoeren
- Het voorzien van groene ruimten in de woongebieden.
- Duurzame criteria opnemen in gemeentelijke bestekken voor gemeentelijke aankopen, opdrachten.

Doelstellingen duurzame consumptie/overheidsaankopen

De gemeente streeft naar een meer duurzame consumptie en duurzame overheidsopdrachten. Duurzaam betekent hierbij: ecologisch verantwoord, sociaal bekommer, kostenefficiënt en gericht op een zich vernieuwende, groene economie.

Doelstelling communicatie met de burger

Via passieve en actieve sensibilisatie wensen we de inwoners zoveel mogelijk aan te zetten tot een duurzaam gedrag.